МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка Факультет культури та мистецтв

Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
На засіданні кафедри театрознавства та акторської майстерності
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08. 2024 р.)
Гарант ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

доц. Мирослава ЦИГАНИК

СИЛАБУС / SYLABUS

з навчальної дисципліни

«Фехтування»,

що викладається в межах ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
із спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»

Назва навчальної дисципліни	Фехтування
Адреса викладання дисципліни	вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва освітньої програми	02 Культура і мистецтво, 026 Сценічне мистецтво ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
Викладачі курсу	
Контактна інформація викладачів	
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн консультації. Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка навчальної дисципліни	https://kultart.lnu.edu.ua/department/teatroznavstva-ta-aktorskoji-majsternosti
Інформація про дисципліну	Мистецтво фехтування у своїй основі ґрунтується на бойових мистецтвах, фехтування. Техніка виконання передбачає використання прийомів з різних видів бойових мистецтв, однак на користь створення більшої виразності та забезпечення підвищення рівня безпеки для виконавців. Основним завданням дисципліни «Фехтування» є навчання студентів-акторів основним принципам сценічного бою в театрі – фехтування, основних його прийомів, прийомів безпечного бою на різних видах історичної холодної зброї; досягнути розуміння боїв сценічних і несценічних.
Підсумковий контроль	Заліки в кінці 7 і 8 семестрів.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Фехтування» є вибірковою дисципліною із циклу професійно-практичної підготовки спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» для освітньої програми «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно», першого (бакалаврського) рівня освіти. Дисципліна викладається в VII та VIII семестрах в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	**Мета дисципліни** «Фехтування» – надання елементарних практичних навичок зі сценічної пластики, основ сценічного бою – фехтування; ознайомлення та оволодіння прийомами безпечного бою, з використанням різних видів холодної зброї; удосконалення необхідних психофізичних якостей і професійних умінь і навичок в контексті сценічної дії. Основними **завданнями є**: - формування у студентів-акторів уміння вести сценічний бій - фехтування, знання основних його прийомів, - навчання студентів володіти холодною зброєю, розуміти бої сценічні і несценічні; - формування уміння самозбереження; - формування і розвиток спеціальних сценічних умінь і навичок; - виховання в студентів, майбутніх акторів, психічних та морально-вольових якостей, рис особистості: працелюбності, цілеспрямованості, волі, відчуття колективізму, тощо; - виховання творчого мислення, пов'язаного із фехтуванням, виховання творчих якостей, пов'язаних з рухом.
Ключові слова	Сценічний бій, бойове мистецтво, фехтування, шабля, шпага, рапіра, атака, оборона, сценічне падіння, бойовий гопак, бойові палі.

Формат дисципліни	Очний
	Заняття проводяться в аудиторіях, де є достатньо простору для активної діяльності студентів: можливості виконання парних чи групових вправ. Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Тривалість навчальної дисципліни	180 годин
Обсяг навчальної дисципліни	60 годин аудиторних занять. З них 30 годин лекцій (16 годин у 7 семестрі, 14 годин у 8), 30 годин практичних занять (16 годин у 7 семестрі, 14 годин у 8), 120 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : **знати**: теоретичні основи предмету «Фехтування»; визначення змісту понять «фехтування», «шпага», «рапіра», «шабля»; правила техніки безпеки, а також основні методичні принципи роботи; розвитку фехтування, холодну зброю та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі; методику освоєння прийомів фехтувального прийому в контакті з партнером; методи атаки та оборони, вміти практично їх використовувати на сценічному майданчику; види холодної зброї, згідно з історичною епохою; побутові і ритуальні дії зі зброєю. **вміти**: розвивати спритність, сміливість швидкість та зосередження; вміти відігравати сценічне поранення, яке завершується падінням; вільно володіти технікою рук і ніг; безпечно співпрацювати (вести бій) з партнером; оволодіти вольовим прагненням перемогти партнера; вміти використовувати прийоми обеззброювання партнера-противника; самостійно розробляти комбінації, відповідно до логіки і доцільності; професійно використовувати техніку фехтування в етюдах та в сценах битв майбутніх вистав.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Аналітичні навички**: вивчення концептуальних засад сценічного мистецтва дозволить розвинути здатність аналізувати складні ситуації, розбирати проблеми на складові та визначати оптимальні рішення. **Навички критичного мислення**: дисципліна спонукає до критичного аналізу та оцінки інформації, теорій та концепцій, що сприяє розвитку в здобувачів здатності обґрунтовувати свої погляди та приймати інформовані рішення. **Комунікаційні навички:** вивчення дисципліни розвиває уміння висловлювати свої думки письмово та усно, спілкуватися з іншими людьми (спираючись на знання мовних законів), а також слухати інших (аналізуючи не лише зміст сказаного ними, а й його якість, тобто мовне оформлення, формуючи вміння вичленювати мовні помилки та можливість їхнього виправлення у своєму мовленні, і подальшого їх уникання).
Теми	**<u>VII семестр</u>** **Тема 1.** Вступне заняття. Історія розвитку фехтування. Холодна зброя та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі. Холодна зброя та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі. **Тема 2**. Базова техніка ніг (всі види кроків, стрибків). **Тема 3.** Базова техніка рук (види атак і захисту; вітання та поклін). **Тема 4.** Робота з партнером (дистанція, атаки і контратаки). **Тема 5.** Тактичні прийоми (переклади, зав'язування, захоплення, знешкодження, вбивство...). **Тема 6.** Зв'язки і комбінації (логіка і доцільність). **<u>VIII семестр</u>** **Тема 7.** Динаміка бою, темперамент, темпоритм, акценти, розділові знаки. **Тема 8.** Етюдна-постановочна робота, розробка комбінації на основі невеликого драматургічного матеріалу (бій - як діалог персонажів).

	Тема 9. Робота зі словом в злагоді з рухом (етикет - в носінні зброї, манера говорити згідно історичної епохи).
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Танець», «Майстерність актора», «Сценічний рух», «Фізвиховання (тренінг)», «Історія України», достатніх для сприйняття категоріального апарату акторської майстерності.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), дискусія.
Необхідне обладнання	Навчання проводиться за допомогою тренувальної зброї (шпаги, ножі тощо). Вивчення курсу потребує використання загальновживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет. Проектор, ноутбук, звукові колонки. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.
Література для вивчення дисципліни	Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **Основна література:** 1. О. Абрамович, А. Кудренко. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. Молодий вчений. 2019. № 9(73). С. 133-136. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-29 2. Бусол А., Бусол В., Кронштaль Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. Вип. 17. Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2014. С. 34–41. 3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с. 4. Елькіс Г.Я. Сценічне фехтування. Київ : Мистецтво, 1971. 69 с. 5. Книга п'яти кілець / Міямото Мусасі ; [пер. з англ. В. Данмер]. Харків : Фоліо, 2024. 117, [2] : іл. 6. Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки у виставі). К.: Мистецтво, 1972. 143 с. 7. Опанасюк В.А. Історичний огляд розвитку дисципліни „Сценічний рух" як розділу театральної педагогіки. Зб. Рівне, 1993. 8. Опанасюк В.А. Сценічний рух в самодіяльному театральному колективі. Київ: Просвіта, 1991. 9. Пансо В. Праця і талант у творчості актора . Львів, 2014. 276 с. https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Panso-Voldemar.pdf 10. Підготовка спортсменів у фехтуванні на шаблях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Дрюков В. О., Шуберт В. С. Львів : ЛДУФК, 2011. 245 с. : іл., табл. 11. Пластичне виховання / В.А. Опанасюк. Навчально- методичний посібник. Рівне: РДІК, 1997, 115 ст. 12. Роєнко О.О. «Питання і відповіді, або з досвіду фехтмейстера-постановника», Херсон: ФОП Гринь Д.С., 2015. 266 с. 13. Розін М.Я. Сценічне фехтування. Х., 2004. 69 с. 14. Топорков В.О. Про техніку актора. Київ: Мистецтво, 1961. 15. Фехтування на шпагах: теорія і методика / О. В. Дрюков, В. О. Дрюков. Київ: Центр ДЗК, 2017. 219 с. : іл., табл.

	16. Функціональна асиметрія і орієнтація підготовки фехтувальників : [для тренерів, фахівців з фехтування, викладчів, спортсменів, аспірантів і студентів, які навчаються у спец. навч. закл.] / О. А. Шинкарук, А. М. Улан ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ : Олімпійська література, 2021. 147 с. : іл., табл. 17. Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька,О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво, 4(2). 2021. С.163–182. **Додаткова**: 18. Барба Е. Паперове каное. Львів : Літопис, 2001. 286 с 19. Біль Р. Виховання акторської харизми : методичний посібник / Роман Біль. Вінниця: Нова Книга, 2013. 232 с. 20. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Переклад з англ. Львів: 2005. 136 с. 21. Клименко В.В., Буток В.Д. Ваш вихід, Панове, або Акторська майстерня для початківців. Київ : Таксон, 2002. 236с: іл. 50. 22. Курбас Лесь. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. https://sens.in.ua/filosofiia-teatru/ 23. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006. 640с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pavis_Patrice/Slovnyk_teatru.pdf
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. • залік**:** семестрові оцінки сумою в 100 балів або відповідь на 100 балів. **Поточний** контроль та оцінювання проводиться безпосередньо на практичних заняттях. **Семестровий** контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку бакалаврів та засвоєння ними навчальної програми. Для проведення семестрового контролю обов'язковою є здача індивідуального творчого завдання самостійної роботи ( ) і тестові письмові завдання. **Форма семестрового контролю: залік (творчий залік: виконання практичного завдання).** Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними, самостійно підготованими, нескопійованими. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані в часі лекційних та практичних занять, виконання самостійної роботи, та бали за виконання практичних завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

	***Критерії оцінювання.**
Питання (завдання) заліку.	**Засоби діагностики навчання:** Виконання індивідуальних завдань, а саме: практичний показ сценічного бою, бою з використанням холодної зброї; вправи, завдання, тести.
Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахуванням викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.** Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity- at-the-university/.
Навчання іноземною мовою	У процесі викладання навчальної дисципліни можливе використання матеріалів та джерел іноземною (польською, англійською) мовою.
Позааудиторні заняття	Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо (за активну участь отримують додаткові бали). У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

***Критерії оцінювання**

Види робіт. **Критерії оцінювання знань студентів**	**Максимальна кількість балів**
1. Бали поточної успішності за участь у лекційних та практичних індивідуальних заняттях	
Критерії оцінювання	**50 балів**
Студент досконало засвоїв техніку безпеки; студент не тільки впевнено і точно виконує завдання, поставлені педагогом, але й проявляє ініціативу, вносячи творчі доповнення до завдань курсу; демонструє високий рівень теоретичних знань з предмету, користуючись для цього додатковими матеріалами, фаховими статтями та прикладами з театральної та кінематографічної практики; володіє сучасною професійною термінологією; методично грамотно розв'язує запропоновані завдання; творчо підходить до виконання завдань; орієнтується у системі методичних понять, науково правильно їх тлумачить; активно доповнює репетиційну методику власними пропозиціями, активно інтегруючи в репетиційний процес суміжні дисципліни; дотримується професійної етики та дисципліни, виконуючи усі завдання самостійної роботи вчасно і якісно. У студентських роботах поєднані органіка поведінки з відмінною технікою виконання в етюдах і драматургічних уривках. Студент не тільки володіє техні-кою бою, а й діє у фехтувальній сцені,	**5**
Студент досконало засвоїв техніку безпеки; виконує завдання із незначними помилками і неточностями техніки, що не несуть небезпеки для партнера. Дисципліновано працює над завданнями педагога, демонструючи сталий прогрес впродовж репетицій. Володіє багажем теоретичних знань і професійною термінологією. Орієнтується в системі методичних понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; виконав не менше як 3 / 4 усіх	**4**

завдань самостійної роботи.	
Студент дотримується правил техніки безпеки; виконує завдання курсу із помітними помилками, що потребують їх концентрованого виправлення. Не демонструє ініціативи в самостійній роботі і самостійно не працює над завданнями. Володіє основною професійною термінологією, однак не спроможний підтримати професійний діалог і нечітко усвідомлює поставлені семестрові завдання; не виконує більш як половини завдань самостійної роботи. У студентській роботі недостатньо вільне і точне виконання техніки або достатньо слабке виконання техніки, відсутність вільної орієнтації в просторі, порушення дистанції, скутість в тілі та інші недоробки, у зв'язку з поганою відвідуваністю і несерйозним ставленням до занять.	**3**
Студент не засвоїв головні принципи техніки безпеки і демонструє неорганізовану та недисципліновану поведінку; погане відвідування занять свідчить про відсутність ініціативи в роботі. Завдання курсу не виконуються, або виконуються із значними помилками з відсутністю позитивної динаміки. Завдання для самостійної роботи в більшості не виконуються, або виконуються на стабільно незадовільному рівні. Студент виявляє незнання теоретичного матеріалу та не володіє професійною термінологією	**0**
2. Самостійна робота студентів	
Критерії оцінювання	**5 балів**
1. Самостійний підбір студентом вправ, видів бою. 2. Закріплення студентом матеріалу, опрацьованого спільно з викладачем у часі практичних занять. 3. Креативність студента у розробці та виконанні вправ, боїв, дібраних за власних відчуттях, знаннях і досвіді.	**5**
5. Залік	**50**
Семестровий залік як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх здобувачів. Залік виставляється за підсумками поточної успішності студента впродовж семестру і виконання залікового завдання. Результат заліку залежить від загальної кількості набраних балів впродовж семестру. Студент виконує фінальне залікове практичне (20 балів).	**Сума** **100**

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата/ год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності заняття: лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
VII семестр					
Згідно з розкладом. 4 год.	**Тема 1.** Вступне заняття. Історія розвитку фехтування. Холодна зброя та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі.	Лекція. Практичне заняття.	1.Елькіс Г.Я. Сценічне фехтування. 2.Патріс Паві. Словник театру. 3.Розін М.Я. Сценічне фехтування.		
Згідно з розкладом. 8 год.	**Тема 2**. Основна техніка ніг (всі види кроків, стрибків).	Лекції. Практичні заняття.	1.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки у виставі). 2.Патріс Паві. Словник театру. 3.Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно		

Згідно з розкладом. 8 год.	**Тема 3.** Основна техніка рук (види атак і захисту; вітання та поклін).	Лекції. Практичні заняття.	1.Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність. 2.Клименко В.В., Буток В.Д. Ваш вихід, Панове, або Акторська майстерня для початківців.		
Згідно з розкладом. 4 год.	**Тема 4.** Робота з партнером (дистанція, атаки і контратаки).	Лекція. Практичне заняття.	1.О. Абрамович, А. Кудренко. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. 2.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки у виставі).		
Згідно з розкладом. 4 год. .	**Тема 5.** Тактичні прийоми (переклади, зав'язування, захоплення, знешкодження, вбивство і т.д.).	Лекції. Практичні заняття.	1.Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність. 2.Клименко В.В., Буток В.Д. Ваш вихід, Панове, або Акторська майстерня для початківців. 3.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки у виставі).		
Згідно з розкладом. 4 год. .	**Тема 6.** Зв'язки і комбінації (логіка і доцільність).	Лекція. Практичне заняття.	1.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки виставі). 2.Розін М.Я. Сценічне фехтування. 3.Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно.		
Згідно з розкладом	Залік.		Пансо В. Праця і талант у творчості актора.		
VIII семестр					
Згідно з розкладом. 8 год.	**Тема 7.** Динаміка бою, темперамент, темпоритм, акценти, розділові знаки.	Лекції. Практичні заняття.	1.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки виставі). 2.Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно.		
Згідно з розкладом. 8 год.	**Тема 8.** Етюдна-постановочна робота, розробка комбінації на основі невеликого драматургічного матеріалу (бій - як діалог персонажів).	Лекції. Практичні заняття.	1.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки виставі). 2.Пансо В. Праця і талант у творчості актора . 3.Розін М.Я. Сценічне		

			фехтування. 4. Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно.		
Згідно з розкладом. 8 год.	**Тема 9.** Робота зі словом в злагоді з рухом (етикет - в носінні зброї, манера говорити згідно історичної епохи).	Лекції. Практичні заняття.	1.Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки виставі). 2.Пансо В. Праця і талант у творчості актора . 3.Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно.		
Згідно з розкладом. 4 год.	Практичне заняття.		Розін М.Я. Сценічне фехтування.		
Згідно з розкладом.	Залік				